

Imdhíonadh

do leanaí díreach tar éis a
gcéad lá breithe

Réamhrá

Tá na fíricí sa bhileog seo faoin gcéad vacsaín MMRV agus na vacsaíní PCV agus MenB, ar chóir go mbeadh do leanbh díreach tar éis a chéad lá breithe. Más mian leat labhairt faoin bhfaisnéis seo, déan teagmháil le do dhochtúir, cuairteoir sláinte nó altra cleachtais. B'fhéidir go mbeadh sé cabhrach duit cuairt a thabhairt ar: pha.site/vacsainithe nó www.nidirect.gov.uk/childhood-immunisation

Ba chóir go mbeadh na vacsaíní MMRV, PCV agus MenB ag do leanbh díreach tar éis a gcéad lá breithe (12 go 13 mhí d'aois).

Cad é MMRV?

Cosnaíonn vacsaín MMRV do leanbh i gcoinne bruitíneach (M), leicneach (M), rubella (R; bruitíneach dhearg) agus varicella (V; deilgneach). Maidir le leanaí a rugadh an 1 Eanáir 2025 nó dá éis, ba chóir do leanbh dáileog amháin de MMRV a fháil díreach tar éis a gcéad lá breithe agus an dara dáileog ag 18 mí d'aois. Ó tugadh vacsaíní ina bhfuil MMR isteach anseo i 1988, tá líon na leanaí a ghlacann na ngalair seo thit go dtí an méid íseal riamh.

Táthar ag súil go laghdóidh cásanna deilgneach a fheictear san óige go suntasach le comhpháirt varicella leis an gcomhpháirt varicella a chur leis. Laghdóidh an clár cásanna tromchúiseacha deilgneach, deacrachtaí gaolmhara agus ospidéal.

Is féidir le deacrachtaí tromchúiseacha a bheith ag bruitíneach, leicneach, rubella agus varicella (deilgneach) go léir.

Cad is bruitíneach ann?

Is é víreas an-thógálach is cúis le bruitíneach. Beidh fiabhras ard, gríos ag beagnach gach duine a ghlacann é agus go ginearálta beidh siad tinn. I measc na deacrachtaí a bhaineann le bruitíneach tá ionfhabhtú cliabhraigh, taomanna, einseifailitíteas (ionfhabhtú na hinchinne). I gcásanna an-tromchúiseacha, is féidir le bruitíneach marú.

Cad is leicneach ann?

Is é víreas is cúis le leicneach a d'fhéadfadh fiabhras, tinneas cinn, agus borrfhaireoga pianmhara, ata san aghaidh, sa mhúineál agus san fhód a bheith mar thoradh air. D'fhéadfadh bodhaire buan, meiningíteas víreasach agus einseifealaíteas (athlasadh agus at na hinchinne) a bheith mar thoradh air.

Cad é rubella?

Is galar é Rubella (bruitíneach dhearg) de bharr víreas. I leanaí bíonn sé éadrom de ghnáth agus féadfaidh sé a bheith faoi deara. Mar sin féin, tá rubella le linn toirchis an-tromchúiseach do leanaí sa bhroinn. Féadann sé dochar mór a dhéanamh dá radhairc, éisteacht, croí agus inchinn. Tugtar siondróm rubella ó bhroinn (CRS) ar an riocht seo.

A bhuíochas le himdhínadh, laghdaíodh líon na gcásanna de bhruithíneach, leicneach agus rubella. Mar sin féin níor imigh na galair seo agus tá ráigeanna bruitíneach ann le blianta beaga anuas ar fud an domhain lena n-áirítear sa Ríocht Aontaithe agus san Eoraip. Tabharfar an chosaint is fearr dóibh a Imdhíonadh do leanbh leis an vacsaín MMRV.

Cad é varicella (deilgneach)?

Is galar an-tógálach é deilgneach (varicella) de bharr víreas. Tá varicella an-choitianta agus bíonn tionchar ag formhór na leanaí le linn óige, cé gur féidir é a ghabháil den chéad uair ag aois ar bith. Tarchuirtear é trí theagmháil dhíreach idir daoine, nó go hindíreach trí ionfhabhtú braoiníneach. Tá an chuid is mó de na cásanna varicella i leanaí réasúnta éadrom agus réiteann an tinneas gan aon ghá le cóireáil ó phroifisiúnach leighis, cé go bhfuil an chuid is mó de na leanaí breoite ar feadh roinnt laethanta agus caillfidh siad 5 lá nó níos mó ón scoil nó ón naiolann. B'fhéidir go mbeidh ar thuismitheoirí am saor in obair a thógáil chun aire a thabhairt dó. Mar sin féin, rachaidh roinnt leanaí ar aghaidh ag forbairt deacrachtaí ó varicella, lena n-áirítear ionfhabhtú baictéarach ar loit craicinn agus i gcásanna neamhchoitianta, einceifealaíteas (at na hinchinne), niúmóiníteas (ionfhabhtú scamhóg) agus stróc. Is féidir leis na deacrachtaí seo a bheith mar thoradh ar an ospidéal agus is annamh a bhféadfadh bás a bheith.

An bhfuil aon fho-iarsmaí ag MMRV?

Tá 4 vacsaín ar leithligh ag MMRV in instealladh amháin. Oibríonn na vacsaíní ag amanna éagsúla. Timpeall 5 go 11 lá tar éis an imdhíonadh, éiríonn roinnt leanaí fiabhras, forbraíonn siad gríos cosúil le miasail agus téann siad as a gcuid bia de réir mar a thosaíonn an chuid bruitíneach den vacsaín ag obair.

Is annamh, thart ar 3 seachtaine tar éis an instealladh, d'fhéadfadh comharthaí cosúil le leicneach a fháil ar leanbh (fiabhras agus borrfhaireoga) de réir mar a thosaíonn cuid na leicneach de MMRV ag obair.

Is annamh, d'fhéadfadh gríos de spotaí beaga cosúil le ballbhrú a bheith le feiceáil laistigh de 6 seachtaine ón vacsaín, de ghnáth is cúis leis an gcuid bruitíneach nó rubella. Má tá sé seo le feiceáil, tabhair do leanbh chuig an dochtúir.

D'fhéadfadh gríos éadrom cosúil le deilgneach a bheith le feiceáil tar éis vacsaínithe in aice leis an suíomh insteallta ach is féidir léiriú in áiteanna eile. Níl cóireáil de dhíth ar an ngríos seo agus glanann sé suas leis féin. Má fhaigheann do leanbh gríos, mar réamhchúram seachain dlúth-theagmháil le daoine atá níos leochailí ó ionfhabhtú deilgneach, mar shampla iad siúd a bhfuil córais imdhíonachta lagaithe acu, mná torracha nach raibh deilgneach orthu riamh agus nuabhairthe nach raibh deilgneach ag a máithreacha. Mar sin féin, tá an seans go rachaidh deilgneach ón ngríos seo tar éis an vacsaín MMRV a fháil thar a bheith íseal.

Beidh taom ag thart ar 1 as 1,000 de bharr teocht ard (féach leathanach 14 maidir le conas fiabhras a chóireáil). Níl aon fhianaise ann go gcuireann sé seo fadhbanna fadtéarmacha. Tá cúig huairé níos dóichí go mbeidh taom ag leanbh a bhfuil brúitíneach aige mar thoradh ar an tinneas (5 in 1,000).

Is féidir le vacsaíní frithghníomhuithe ailléirgeacha. Tá siad seo an-annamh, níos lú ná 1 i gceann milliún Imdhíonadh. Cé go bhfuil imní ar tromchúiseacha frithghníomhuithe ailléirgeacha (anafíolachtacha) nuair a tharlaíonn siad, déantar oiliúint ar na daoine a thugann imdhíonadh chun déileáil le frithghníomhartha anafíolachtacha, agus beidh téarnamh tapa agus iomlán mar thor.

Is annamh, féadfaidh leanaí einceifealaíteas (at na hinchinne) a fhorbairt tar éis an vacsaín MMRV. Mar sin féin, má ghlacann leanbh neamhvacsaínithe an brúitíneach, tá an seans go bhforbróidh einceifealaíteas i bhfad níos airde.

Taispeánann comparáidí idir fo-iarsmaí MMRV agus fo-iarsmaí brúitíneach, leicneach, rubella nó varicella go bhfuil an vacsaín i bhfad níos sábháilte ná na galair.

Is féidir le tuismitheoirí agus cúramóirí fo-iarsmaí amhrasta a bhaineann le vacsaíní agus cógais a thuairisciú tríd an Scéim Chárta Buí.

Is féidir é seo a dhéanamh trí chuairt a thabhairt ar **mhra.yellowcard.gov.uk** nó trí ghlaoch ar líne an Chárta Buí ar **0800 731 6789**. Is féidir leat an cód MF a úsáid freisin nó tríd an aip Cárta Buí a íoslódáil.

Fíricí faoin vacsaín MMRV

- Cosnaíonn vacsaín MMRV leanaí i gcoinne brúitíneach, leicneach, rubella agus varicella (deilgneach).
- Le breis agus 40 bliain, tugadh níos mó ná 500 milliún dáileoge de MMR i dtimpeall 100 tír. Tá taifead sábháilteachta den scoth aige.
- Níl aon fhianaise ann faoi aon nasc idir MMR agus uathachas.
- D'fhéadfadh sé go mbeadh díobhálach do na vacsaíní a thabhairt. Fágann sé leanaí oscailte don mbaol go bhfaighidh sé brúitíneach, leicneach, rubella nó varicella.
- Nuair a bhíonn MMRV ar fáil, ní mholann aon tír na vacsaíní go léir a thabhairt ar leithligh.
- Cé go bhfuil geilitín muc i vacsaín MMRV amháin, tá rogha eile ar fáil. Labhair le do dhochtúir, altra nó cuairteoir sláinte le haghaidh faisnéise.
- Sa bhliain sular tugadh vacsaín MMR isteach sa RA, ghabh 86,000 leanbh an brúitíneach agus fuair 16 bás. Mar gheall ar iontógáil íseal vacsaín, bhí ráigeanna le déanaí sa RA agus san Eoraip agus tá roinnt leanaí bás.

Ar leanadh leanaí fada go leor tar éis vacsaíní MMR le go bhfuil a fhios acu go bhfuil siad sábháilte?

Tugadh vacsaíní comhcheangailte MMR le breis agus 40 bliain agus úsáideadh os cionn 500 milliún dáileoge. Rinneadh monatóireacht chúramach ar a shábháilteacht i go leor tíortha agus léiríodh gur vacsaín an-éifeachtach é le taifead sábháilteachta den scoth.

Is é MMRV an bealach is sábháilte chun do leanbh a chosaint ar bhruithíneach, leicneach, rubella agus varicella.

Cad is vacsaín MenB ann?

Cosnaíonn an vacsaín seo i gcoinne galar MenB, arb é an cineál galar meiningeacocúil is coitianta. Tá leanaí agus leanaí óga i mbaol an galar seo is mó. Tugtar an dáileog seo chun cosaint do linbh i gcoinne galar MenB a mhéadú.

An bhfuil aon fho-iarsmaí ag an vacsaín MenB?

Féadfaidh roinnt leanaí:

- tá deargadh, at nó frithireacht acu nuair a bhí an instealladh acu (imeoidh sé seo leis féin i gceann cúpla lá);
- a bheith beagán greannach agus beathú go dona;
- teocht a bheith agat. Murab ionann agus do na dáileoga vacsaín MenB a fuair do leanbh ag 8 agus 12 seachtaine, níl sé riachtanach go dtabharfaidh tú leacht paraicéiteamól tar éis an chuairte vacsaínithe seo chun forbairt teochta a rialú. Má fhorbraíonn do leanbh teocht/fiabhras, áfach, ba chóir duit é seo a chóireáil mar a thaispeántar ar leathanach 14 den leabhrán seo.

Cosnaíonn vacsaín MenB i gcoinne an chuid is mó ach ní gach cineál de MenB mar sin tá sé tábhachtach go mbeadh a fhios agat cad iad na comharthaí agus na hairíonna atá le breathnú orthu, féach leathanaigh 15 go 17.

Cad é an vacsaín níumacocúil (PCV)?

Cosnaíonn vacsaín níumacocúil (new-mo-cock-al) do pháiste i gcoinne ceann de na cúiseanna a bhaineann le meiningíteas, agus freisin i gcoinne coinníollacha eile cosúil le hionfhabhtuithe cluaise tromchúiseacha (óitíteas láir) agus níumóine de bharr na cineálacha baictéir níumacocúil is coitianta. Ní chosnaíonn an vacsaín seo i gcoinne gach cineál ionfhabhtaithe níumacocúil agus ní chosnaíonn sé i gcoinne meiningíteas de bharr baictéir nó víris eile. Roimh an dáileog seo de PCV díreach tar éis an chéad lá breithe, ba chóir go bhfuair do leanbh dáileog amháin de PCV cheana féin ag 16 seachtaine d'aois.

Cad is ionfhabhtú níumacocúil ann?

Tá ionfhabhtú níumacocúil ar cheann de na cúiseanna is coitianta le meiningíteas ach is cúis leis ionfhabhtuithe troma cluaise, níumóine agus roinnt tinnis tromchúiseacha eile.

An bhfuil aon fho-iarsmaí ag PCV?

As gach 10 leanbh a imdhónaítear, d'fhéadfadh duine nó beirt a fháil at, deargadh nó taolmhaireacht ag suíomh an insteallta nó fiabhras éadrom a fháil (féach Conas fiabhras a chóireáil roinn leathanach 14).

Go hannamh, is féidir le vacsaín imoibriú ailléirgeach a chur faoi deara, mar shampla gríos nó tochas a théann i bhfeidhm ar chuid den chorp nó ar fad. Níos annamh fós,

d'fhéadfadh go mbeadh imoibriú trom ag leanaí laistigh de chúpla nóiméad ón imdhíonadh, rud a chruthaíonn deacracht anáil agus tnáite. Tugtar anaifiolacsas air seo. Léirigh staidéar le déanaí go dtuairiscítear níos lú ná 1 chás anaifiolacsas i ngach milliún Imdhíonadh a thugtar. Cé go bhféadfadh frithghníomhartha ailléirgeacha a bheith buartha, bíonn téarnamh tapa agus iomlán.

Ceisteanna a d'fhéadfadh a bheith agat

An bhfuil aon chúiseanna ann nár chóir mo pháiste a Imdhíonadh le MenB, MMRV agus PCV?

Níl mórán cúiseanna ann nár chóir do leanbh a Imdhíonadh. Ba chóir duit a chur in iúl do dhochtúir, d'altra cleachtais nó do chuariteoir sláinte an bhfuil do leanbh:

- tá teocht nó fiabhras an-ard aige;
- bhí tar trithí nó taomanna aige;
- bhí droch-imoibriú aige ar aon Imdhíonadh;
- tá ailléirge tromchúiseach aige le haon rud;
- tá neamhord fuilithe aige;
- bhí cóireáil ar ailse aige nó a bhfuil cóireáil air faoi láthair;
- aon bhreiteacht aige a théann i bhfeidhm ar an gcóras imdhíonachta (cosúil le leicéime, VEID nó SEIF);

- ag glacadh aon leigheas a théann i bhfeidhm ar an gcóras imdhíonachta (mar shampla, stéaróidigh ard-dáilleog nó cóireálacha a thugtar tar éis trasphlandú orgán);
- tá aon tinneas tromchúiseach eile aige.

Ní chiallaíonn siad seo i gcónaí nach féidir do leanbh a Imdhíonadh ach cabhraíonn sé leis an dochtúir nó an altra cinneadh a dhéanamh cé na himdhíonachtaí is fearr do do leanbh agus an gcaithfidh siad aon chomhairle eile a thabhairt duit. Níl stair teaghlaigh breoiteachta ina chúis riamh nach ndéanfar leanbh a Imdhíonadh.

Nach mbeadh sé níos fearr do leanaí na vacsaíní a bheith acu ar leithligh?

Níl, chiallóidh níos mó instealltaí a thabhairt na vacsaíní ar leithligh agus d'fhágfadh leanaí nochta do chuid de na galair ar feadh níos faide. Is féidir leis na galair seo a bheith tromchúiseach agus fiú marfach.

An bhfuil sé sábháilte roinnt vacsaíní éagsúla a fháil le linn cuairt amháin (vacsaíní comhcheangailte)?

Sea, tá sé sábháilte roinnt vacsaíní éagsúla a fháil le linn cuairte amháin. Tá vacsaíní comhcheangailte chomh sábháilte agus chomh héifeachtach le vacsaín amháin.

Tá sé tábhachtach roinnt vacsaíní nó vacsaíní comhcheangailte a fháil in aon chuairt amháin chun leanaí a chosaint ar ghalair éagsúla chomh luath.

Fágann sé seo go bhfuil sé níos éasca freisin na dáilleoga a mholtar a chur i gcrích in am.

Ní chuireann dáilleoga iomadúla isteach ar an gcóras imdhíonachta ach an oiread. Go teoiriciúil, d'fhéadfadh leanbh freagairt go héifeachtach do thart ar 10,000 vacsaín ag aon am amháin. Is féidir lenár gcórais imdhíonachta déileáil go héasca le líon na vacsaíní a thugtar sa ghnáthsceideal vacsaínithe.

Cad a tharlaíonn má fhaigheann mo leanbh teocht ard tar éis an imdhíonadh?

Tá fo-iarsmaí ó vacsaíní óige neamhghnách, éadrom de ghnáth agus imíonn siad go tapa. D'fhéadfadh go bhfaighidh roinnt leanaí teocht nó fiabhras ardaithe (os cionn 37.5° C). Má bhraitheann aghaidh do leanbh te chun teagmháil a dhéanamh agus má tá cuma dearg orthu is dócha go bhfuil fiabhras acu. Ba chóir duit a dteocht a sheiceáil le teirmiméadar.

Tá fiabhras coitianta go leor i leanaí agus i páistí. Is minic a fhaigheann siad seo le hionfhabhtuí. Uaireanta is féidir le fiabhras a bheith ina chúis le leanbh taom. Is féidir le haon fiabhras a bheith ina chúis leis seo, cibé an bhfuil an fiabhras mar gheall ar ionfhabhtú nó vacsaín. Mar sin tá sé tábhachtach go mbeadh a fhios agat cad atá le déanamh má tá fiabhras ag do leanbh. Cuimhnigh, is dóichí go mbeidh fiabhras mar thoradh ar na galair ná mar gheall ar na vacsaíní.

Conas fiabhras a chóireáil

1. Coinnigh do leanbh fionnuar trí chinntiú:

- ní l an iomarca sraitheanna éadaí nó blaincéid acu;
- ní l an seomra ina bhfuil siad ró-te (níor chóir go mbeadh sé fuar ach an oiread, díreach fionnuar taitneamhach).

2. Tabhair neart deochanna fionnuar dóibh.

3. Tabhair paraicéiteamól naíonáin dóibh (iarr saor ó siúcra). Léigh na treoracha ar an mbuidéal go cúramach agus tabhair an dáileog cheart do do leanbh dá n-aois. B'fhéidir go mbeidh ort an dara dáileog a thabhairt ceithre go sé uair an chloig ina dhiaidh sin.

Cuimhnigh, ná tabhair cógais ina bhfuil aspairín riamh do leanaí faoi bhun 16 bliana d'aois.

Glaigh ar an dochtúir láithreach má tá do leanbh:

- tá teocht an-ard aige (39° C nó os a chionn);
- tá taom aige.

Má tá taom ag do leanbh, leagan iad ar a taobh in áit shábháilte toisc go bhféadfadh a gcorp tarraingt nó bualadh.

Meiningíteas agus seipticéime a aithint

Cosnaíonn an MEnB agus na vacsaíní níumacocúil i gcoinne meiningíteas (de bharr baictéir ghrúpa B meiningeacocúil) agus seipticéime (nimhiú fola). Tá cineálacha eile ann nach bhfuil vacsaíní ann dóibh mar sin tá sé tábhachtach fós aire amach ar na comharthaí agus na hairíonna.

Is féidir le meiningíteas a bheith ina chúis le at líneáil na hinchinne. D'fhéadfadh nimhiú fola (seipticéime) a bheith ina chúis leis na frídíní céanna freisin. Is féidir le leanbh nó leanbh le meiningíteas nó seipticéime a bheith an-tinn laistigh d'uaireanta an chloig. Má chóireáiltear é, d'fhéadfadh an dá ghalar a bheith marfach. Tá comharthaí luatha meiningíteas éadrom agus cosúil leo siúd a fhaigheann tú le slaghdáin agus fliú, mar shampla teocht ardaithe (37.5° C agus os a chionn), driuch, urlacan agus diúltú ithe. Mar sin féin, tá cuid de na comharthaí tábhachtacha le breathnú orthu liostaithe thíos.

I leanaí, d'fhéadfadh príomh-chomharthaí meiningíteas san áireamh:

- caoineadh ard-ghreamach;
- a bheith greannach nuair a thógtar suas;
- tobar baithise bulgaidh (spota bog ar an gceann);

- a bheith codlatach agus chomh softhreagrach - deacair dúiseacht;
- a bheith matán sleabhctha nó dian le gluaiseachtaí geallmhaithe;
- diúltú fothaí, urlacan;
- craiceann atá míltheach, le smáil nó ag casadh gorm;
- fiabhras;
- trithí nó taomanna;

agus d'fhéadfadh a bheith san áireamh ar phríomh-chomharthaí **seipticéime**:

- patrúin anáilaithe tapa nó neamhghnácha;
- craiceann atá míltheach, le smáil nó ag casadh gorm;
- fiabhras le lámha agus cosa fuar;
- creathanna fuachta;
- urlacan, diúltú beathú;
- spotaí dearga nó corcra nach n-imíonn faoi bhrú (déan an tástáil gloine mínithe ar leathanach 17);
- pian nó greannaitheacht ó phianta matáin nó pian géaga nó halt trom;
- faon;
- codlatacht throm.

Cá bhfaighidh mé tuilleadh faisnéise ar meningíteas?

Soláthraíonn an Meningitis Research Foundation agus Meningitis Now faisnéis faoi meningíteas.

Cuir gloch ar líne chabhrach saor in aisce ar Meningitis Now ar 0808 80 10 388 (9am-5pm Dé Luan-Dé hAoine) nó tabhair cuairt ar an suíomh gréasáin ag www.meningitisnow.org

Cuir gloch ar líne chabhrach saor in aisce an Meningitis Research Foundation ar 080 8800 3344 (9am-5pm Dé Luan-Dé hAoine) nó tabhair cuairt ar an suíomh gréasáin ag www.meningitis.org

Féadfaidh tú comhairle a iarraidh ar do dhochtúir, d'altra cleachtais nó do chuariteoir sláinte freisin.

Má bhrúiteann tú tumbler gloine go daingean i gcoinne gríos seipticéimeach, ní bheidh an gríos ag imeacht. Beidh tú in ann an gríos a fheiceáil tríd an ngloine. Má tharlaíonn sé seo, faigh cabhair dochtúra láithreach.

D'fhéadfadh go mbeadh an gríos níos deacra a fheiceáil ar chraiceann dubh nó donn. Seiceáil limistéir níos éadaí cosúil le bosa na láimhe nó boinn na gcosa, díon an bhéil, bolg, bána na súl nó taobh istigh de na spéaclaí.

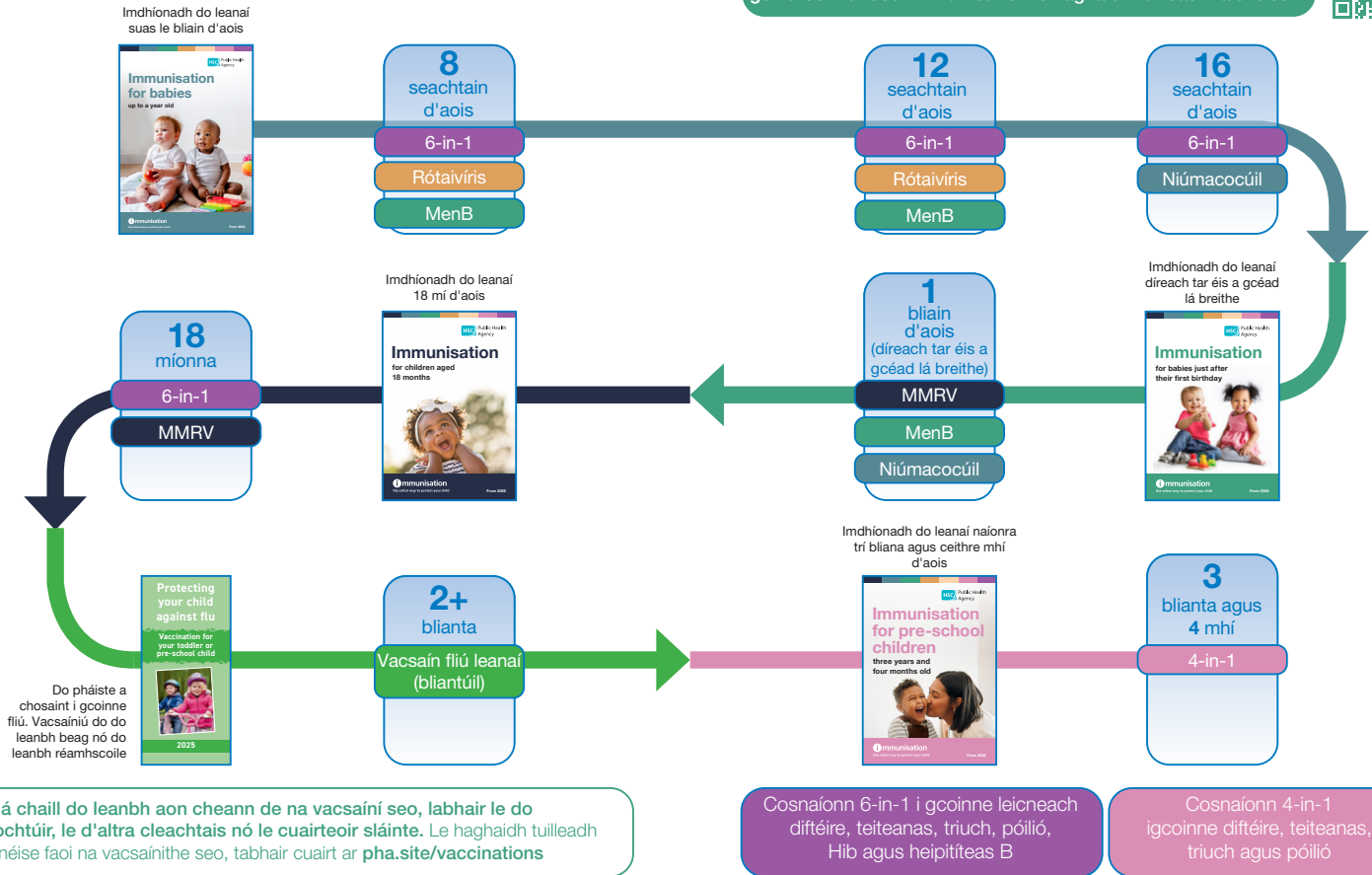
Lámha ar láil ag Meningitis Now meningitisnow.org

Lámha ar láil ag Meningitis Research Foundation meningitis.org

Gnáthsceideal vacsaínithe do leanaí

i Beidh an sceideal seo beagán difriúil do leanaí a rugadh roimh 31 Nollaig 2024. Scanadh an cód MF nó tabhair cuairt ar nidirect.gov.uk/childhood-immunisation le haghaidh tuilleadh faisnéise.

Más mian leat tuilleadh eolais faoin Imdhíonadh, tabhair cuairt

pha.site/vaccinations

nó

www.nidirect.gov.uk/childhood-immunisation

Public Health Agency
12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

Tá an foilseachán seo oiriúnaithe ó fhaisnéis a d'fhorbair an Ghníomhaireacht um Slándála Sláinte na Ríocht Aontaithe (UKHSA) ar dtús agus úsáidtear é faoin gCeadúnas Open Government v 3.0